

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr 30. ANULU XII.

Sabiu, in 12 Aprile 1864.

Telegrafulu iese de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gal'a, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. fa

Sinodulu.

Siedinti'a VI.

tinuta Vineri in 27 Aprile c. v. 1864.

Escellentia Sea, D. Presiedinte, inviatu prin o deputatiune de preoti si mireni, si intempnatu de acclamatiunile adunarei, deschide siedinti'a la 9 ore diminetia.

Protocolulu siedintiei din urma inca nu e de totu gal'a, si se va citi la capetulu siedintiei.

Refert. P. Hanni'a crede, ca §§-ii despre monastiri, fiindu basati pe SS. Canone, desi nu s'au cititu in publicu, totusi Sinodulu i va priimi. (Voci: S'au priimitu inca eri.)

Urméza § 97 din proiectu, 105. alu comisiunei, care definesce: ce e Eparchia? si care Comisiunea l'a priimitu si-lu priimesce si Sinodulu. §-ulu 98. (sver'a de activitate a Eppului), fiindca tote cele dise aici vinu si in § urmatoriu, Comisiunea unanimiter l'a lasatu afara; d. Presiedinte se nvoiesce, si Sinodulu priimesce. — § 100 (alegere a Eppului) Comisiunea l'a scurtatu si precisatu asiá: „Episcopulu, carele trebuie sa fia din tagm'a monachala, se alege din Sinodulu eparchialu.“ D. Presiedinte, fiindca cele cuprinse in §-ulu acest'a vinu si mai tardiu, se nvoiesce cu acésta tiesatura. D. Dr. Glodariu, pe bas'a Istoriei bisericesci, carea pâna 'n sut'a a patr'a ne arata Episcopi casatoriti, pretinde a romané afara restrictiunea, ca Eppulu trebuie sa fia din tagm'a monachala, si sa se dica, ca ori ce crestinu se póte alege Episcopu, déca va fi aptu. — Si D. Bolog'a cugeta, ca aru fi forte intieptiesce din partea Sinodului, déca aceste cuvinte s'aru lasá afara, pentruca biseric'a si Canonele ne spunu curatu, ca cine póte fi Episcopu. Suntu legi, cari biseric'a le-a sanctunatu prin intrebuintiarea lor. Reposatulu nostru Episcopu, candu s'au alesu Episcopu, n'a fostu monachu, ci s'a facutu dup'aceea. P. Episcopulu de astadi alu Aradului are 2 feciori, cari suntu protopopi. Afara de aceea Can. 7. apost., ce vorbesce despre acést'a, (citesce Canonulu) nu cere, cá celu ce se alege Eppu, sa fia monachu. Motiunea d. Glodariu dar, crede, ca se póte priimi. D. Presiedinte priimesce motiunea d. Glodariu, cáci si Esc. Sea asiá au intielesu stilisarea §-ului, care asiá dara va suná asiá: „Episcopulu se va alege prin Sinodulu eparchialu.“ § 101, (108) se priimesce cu o mica modificatiune. Asemenea §§-ii 102, 103, 104 si 105 (109, 110, 111 si 112) se propunu din partea Comisiunei spre priimire fara schimbare. Cei trei §§-i d'antâiu se priimescu fara desbateré; § 105. (adunare familiara in ajunulu dilei de alegerea Episcopului) Comisiunea, cá o lucrare, ce atârna de bunavointi'a fia cáruia, l'a lasatu afara. D. Presiedinte n'are nimicu incontr'a stergerei; dar fiindca suntemu intr'o lume noua, nu va stricá sa remaná §-ulu asiá. D. Alduleanu vede unu felu de ilegalitate intru aceea, candu membrii Sinodului s'aru aduná si aru hotari intr'o siedintia fara presiedinte. D. Bolog'a. Se pare a fi ce-va „bujtogatás.“ (Ilaritate). §ulu se sterge. — § 106. in esentia inca nu s'a schimbatu, numai s'a stilisatu ce-va altfelu. D. Macelariu aru dori, cá scrutiniulu sa nu se faca prin presiedinte si doi secretari, ci prin presiedinte si alti doi membri ai sinodului, cari sa fia alesi spre scopulu acest'a. D. Alduleanu. Comisiunea a cugetatu la acést'a; dar apoi pre scrutatorii cine sa-i scruteze? dor iar alti scrutatori? Si asiá mai departe in infinitum? D. Gaitanu partinesce propunerea D-lui Alduleanu, si respective a comisiunei. D. Glodariu. Sa se traga sorti pentru fiitorii scrutatori. La ntrebarea pusa de d. presiedintele, propunerea Comisiunei se priimesce. — D. V. Romanu crede, ca cuventulu „denumire“, (din partea Maiestatei Sele) nu e la locu. D. Presiedinte. Déca doi séu trei se voru alege cu maioritate de voturi, si Maiestatea Sea va a-

lege pre unulu dintre acestia, acést'a e denumire. Biseric'a catolica a capetatu concordatulu, si acolo espressu sta, ca Mai. Sea—Si reserva dreptulu de denumirea Episcopiloru catolici. Apoi asiá e si prax'a; dreptulu acest'a maiestaticu totdeun'a s'a chiamatu dreptu de denumire. Póte remané asiá; nu strica nimicu. (Se priimesce.) — § 107. din proiectu Comisiunea l'a priimitu neschimbatu, lasandu afara numai aline'a din urma. (Se priimesce. — In § 108 (procederea la asternerea actului de alegere de Eppu) Comisiunea a facutu unele schimbári, si adica §-ulu incepe asiá: Déca dupa reactivat'a mitropolia romána Mitropolitulu a condusu in persóna sinodulu de alegere. . . . (cá 'n proiectu.) La finea §-lui se adauge: Ear pâna la reactivat'a mitropolia romána se va urmá dupa prescisele §-ului 106, resp. 112.“ Ear in locu de Sinodulu eppescu, s'a disu si aici „Sinodulu Eppiloru.“ (Se priimesce.) — La § 109 din proiectu Comisiunea au adausu „Dupa urmarea preinaltei confirmatiuni si denumiri.“ D. Dr. Glodariu aru mai adauge, ca Episcopulu sa se sfintiesca de Mitropolitulu si doi Episcopi „sufragani“ (nu numai doi Episcopi, cá 'n proiectu), si la reflectarea d. Presiedinte: ca nu e obicei si nu are basa canonica, raspunde, ca: dá; cáci focmai Esc. Sea a disu in Anthonismu, ca la santire sa fia Episcopi sufragani, dar nu titulari. (Ilaritate.) D. Alduleanu. De unde sa-i luámu pre amendoi? La anulu 1848 cumu ne-amu ajutat? (Se priimesce §-ulu dupa propunerea comisiunei.) — § 110 din proiectu (administratiunea pârtii economice a Eppiei) s'a priimitu prin Comisiune adaugendu-se, la pasagiulu, ca Eppulu este respundiatoriu Epitropiei diecesane etc. cuvintele: „in intielesulu §-ului 169 pct. 7.“ — D. Petru Nemesiu intréba, ce nsemnéza cuvintele, ca economulu este respundiatoriu Eppului pentru tote? cáci mai tardiu vine inainte, ca Eppulu va fi respundiatoriu epitropiei. D. Presiedinte: Se ntielege asiá, ca câte lucruri de economia a priimitu economulu pelánga inventariu dela Eppulu, pentru tote este respundiatoriu. (Se priimesce propunerea comisiunei.) — § 111 s'a priimitu de Comisiune neschimbatu; numai in locu de „va insarciná“ s'a disu „insarcinéza.“ (Se priimesce.) — § 112. s'a priimitu din partea Comisiunei intregu; numai cátu lánge cuventulu „dieata“ s'a pusu intre parentese si „testamentu.“ (Se priimesce.) — § 113. s'a priimitu din partea Comisiunei neschimbatu. (Se priimesce.) — In § 114. (denumirea unui Vicariu prin Eppulu) comisiunea a facutu o schimbare mai momentósa, dicendu: Episcopulu eparchialu din cause momentóse póte sa-si designeze pre unu dignitariu bisericescu din clerulu seu de Vicariu (cá 'n proiectu) „si a-i incredintiá din cerculu activitati se le dupa permissiunea presciseloru bisericesci.“ Celelalte Comisiunea le a lasatu afara pâna la aline'a din urma, carea o-a formulatu asiá: Vicariulu eppescu are a fi inzestratu cu o dotatiune cuviinciósa.“ (Se priimesce.) D. Dr. Glodariu cere cuventu, si nedându-i-se dupa ce s'a priimitu odata §ulu, irumpe: Fratiloru, dice Apost. Pavelu, ingaduti unulu altuia cu dragoste etc. Acestea suntu cuvinte din Anthonismulu, care l'a datu preasfintitulu Eppu Andreiu Baronu de Siagan'a. (Ilaritate.) D. Presiedinte. Poftimu dara, vorbesce. — Apoi propune d. Dr., cá dupa ce sinodulu a priimitu principiulu constitutiunaliu reprezentativu, care in §ulu acest'a se calca in picóre, si de ore ce vicariatulu este o demnitate bis. cá si episcopatulu: vicariulu sa se aléga cá si Episcopulu, dar nu sa se denoméscu prin Eppulu. Nu trebuie sa facemu confusio idearum. Nu trebuie sa dámu dreptu unui demnitariu bis., cá sa denoméscu pre altu demnitariu bis. Se róga, cá sinodulu sa nu tréca preste aceste numai asiá; cáci totu in Anthonismu se dice: Mancati nu mancare peritóre etc. Dar digrediendu dela obiectu, mai multe voci lu rechiamo la ordine, si asiá incheia cuventulu seu cu: Dixi et salvavi ani-

mam meam. D. Alduleanu. Comisiunea crede, ca § acest'a nu denéga principiulu constitutiunaliu reprezentativu, pentruca I) Eppulu alege pre vicariulu din cleru, II) vicariulu pórtá numai o parte a lucruriloru Eppului, acelea adeca, ce i le incredintéza acest'a sub respunderea sea propria. Cándu s'aru alege vicariulu de sinodu, atunci Eppulu nu aru mai poté fi respunditoru pentru faptele vicariului seu. Apoi morindu Eppulu, incéta si functiunile de vicariu ale vicariului. Prof. Boiu. In propunerea comisiunei se dice, ca pe tempulu veduviei scaunului eppescu vicariulu functiunéza numai cá presiedinte alu consistoriului etc.; insa fiindca unulu din atributele Eppului este si presidiulu in senatulu scolasticu, de aceea crede, ca aru fi lipsa a se decide aci, ca vicariulu generalu pe tempulu veduviei scaunului eppescu este si presiedintele senatului scolasticu. P. Hanni'a. Din cele respicate de D. Vice-pres. Alduleanu cadu de sine obiectiunile facute, cáci vicariulu pórtá oficiulu seu numai in numele Eppului viu. Si asiá elu este numai Pres. consistoriului, ear senatulu scolasticu la casu de veduvia a scaunului eppescu si va alege insusi presiedintele. D. Bolog'a se indetulesce cu form'a, ce o-a datu §-ului comisiunea, pána la cuvintele, ca vicariulu pórtá o parte a agendelu Eppului. Insa de vreme ce vicariulu, dice, devine presiedinte alu consistoriului, nu mai este incredintatulu Eppului, ci este unu demnitaru din cei mai alesi ai clerului. Sa punemu acum, ca unu demnitaru mai tineru bis. aru avé trecere mai buna la Eppulu, acest'a póte trece preste mai multi membrii consistoriali mai betráni, si póte deveni vicariu generalu. Crede, ca vicariulu acest'a tineru nu va poté fi presiedinte alu consistoriului, si asiá cugeta, ca dreptulu de a alege pre presiedintele consistoriului sa se rezervé consistoriului insusi. D. Pres. crede, ca preste acest'a s'a trecut, primindu-se odata §-ulu. (Voci: S'a priimitu.) § 115 din proiectu l'a priimitu comisiunea, schimbandu numai cuvintele „sinodulu presviteriloru“ in „consistoriulu eppescu.“ — § 116 din proiectu Sinodulu l'a schimbatu astfelu: Consistoriulu eppescescu este acea corporatiune, ce consta din cáti-va membrii distinsi din clerulu eparchialu, cu cari Episcopulu eparchiei pertractéza obiectele bisericesci, spirituale, rituale, disciplinare, administrative si giudiciale. Membrii Consistoriului se numescu Assessori consistoriali, dintre cari acei'a, cari suntu cu locuinti'a in loculu resiedintiei eppesci si priimescu obiecte spre referada, se numescu Assessori ordinari, si unii cá acestia se inzestréza cu leafa cuviincioasa din vistieri'a Eparchiei, carea o hotaresce Sinodulu eparchialu. Ear ceialalti se numescu Assessori consistoriali titulari. Assessorii consistoriali ordinari nu potu fi ruditi intre sine pána la alu 6 gradu de sánge si alu 4 de cuscria. (In aline'a din urma Comisiunea pusese, ca membrii inruditi pána la 6 gradu de sánge si 4 de cuscria, nu potu luá parte deodata la siedintie; de aceea se rogara apoi de cuventu.)

D. Dr. Glodariu. Aru mai adauge, ca Consistoriulu sa pertracteze „liberu si amesuratu institutiuniloru bisericesci.“ Acést'a o propune pentru aceea, cá persónele consistoriale sa fia libere de pressiunea eppéscá. Eara in locu de „corporatiune“ ar dorí a se dice „organulu delegatu alu sinodulu eparchialu.“ D. Alduleanu: Atanci ne facemu unitari. D. Dr. Glodariu: Unitari si suntemu in principiu. (Haritate). Prof. Boiu e nedumeritu de unu punctu din §ulu acest'a, si de si-i cade greu a vorbi despre elu, dar nu-lu rabda consciinti'a, a nu vorbi. Se dice adeca in §ulu comisiunei, ca membrii ordinari ai consistoriului, cari suntu ruditi pána la alu 6-lea gradu de sánge si alu 4-lea de cuscria, déca suntu cu locuinti'a in orasiulu resiedintiei eppesci, potu priimi obiecte spre referada, numai sa nu fia deodata in siedintia. Pre vorbitorulu acest'a nu-lu multiamesce, pentruca, dupa cumu arata desvoltarea institutiuniloru bisericéi nóstre, si Eppului tocmai pentru aceea i s'a impusu a fi din tagm'a monachala, cá sa nu se póta introduce lánge scaunulu eppescu unu felu de regimu alu rudeniiloru, seau dupa cum se dice: nepotismulu. (Voci: bravo!). Pre densulu dar nu-lu multiamesce, cá assessorii consistoriali ruditi sa nu fianumai in cutare si cutare siedintia; si deaceea aru dorí, cá in spiritulu bisericéi nóstre, ce s'a feritu de nepotismu, §ulu sa remána dupa stilisarea lui originala si sa se dica: assessorii ordinari consistoriali, cari suntu cu locuinti'a in cetatea resiedintiei eppesci, nu potu fi ruditi intre sine pána la alu 6-lea gradu de sánge si alu 4-lea de cuscria. Pentruca densulu face deosebire fórté stricta intre assessorii ordinari si extraordinari. Assessori extraordinari, dupa pracs'a depán' acumu, e fia care Protopopu actualu din diecesa; assessoru ordinariu insa e numai acel'a, care locuiesce in cetatea resiedintiei episcopesci. Asiá dar, pentru cá sa nu facemu scandela eparchiei si sa nuse dea ansa la suspiciuni, pe lánge totu respectulu, ce-lu a-

vemu cátramembrii actuali ai consistoriului nostru, se róga, cá prealuminatulu sinodu sa binevoiésca a luá motiunea densului in bagare de séma, si a remané pe lánge stilisarea din proiectu; pentruca pracs'a acest'a se observa in tóta lumea bisericéscá, ba chiaru si la diregatoriele mirenesci. (Bravo!) P. Pope'a sprijinesce din convingere propunerea prof. Boiu din motivele acelea prea ponderóse, dar si din altele. Sinodulu trebuie sa fia consecuinte in tóte lucrările sele. Noi amu priimitu principiulu acestui proiectu, si pe acésta basa amu edificatu lucrarea nóstra intréga. La tóte corporatiunile pertractate pána acumu: la cele parochiale, la cele protopopesci, amu adoptatu si principiulu, ca membrii loru sa nu fia ruditi intre sine pána la alu VI. gradu de sánge si alu IV. de cuscria. Mai departe, prax'a acest'a se observa in tóta lumea, si la corporatiuni politice, si la bisericesci. Dupa aceea scimu, ca chiaru si Canónele o prescriu acést'a. (P. Hanni'a: Care Canóne?!) Me rogu eu nu vorbescu ad personam, eu vorbescu in genere, — abstractu. Caus'a, pentru carea nu e iertatu, cá membrii unei corporatiuni sa fia ruditi intre sine, e increderea, carea nu o potu avé partidele processuante, candu in forulu judecatorescu siedu inruditi. Prin consecuintia nu potemu lucrá altmintrea, decátu primindu stilisarea din proiectu. — Reflectéza mai departe, ca nu are de a face aici cu persóne (Dr. Glodariu: Cu principiulu!), ci numai cu principiulu. Sa ne aducemu aminte, cátu sánge reu a produsu nepotismulu in tóta lumea, si ce sánge reu a produsu si in biseric'a nóstra. (Bravo!) Socotesce, ca nu e unu membru aci, care sa nu cugete la tempulu trecut, candu scimu, ca cei mai multi membri ai Consistoriului nostru au fostu ruditi intre sine nu numai dupa cuscria, dar chiaru si dupa sánge. Consecuintiele ne suntu sciute. (Bravo!) Dupa principiulu statoritu odata nu póte altmintrea decátu a sprijini din convictiune motiunea prof. Boiu. (Sa traiésca!)

Si d. dr. Glodariu are sa faca unele observári. Cu dorere a vediutu pán'acum persóne, care au imbracatu cáte dóne trei officie totdeodata si au luatu trei sarcini pe umerii loru; au servitu la trei domni, au fostu professori, assessori consistoriali, protopopi, — tóte deodata. Acést'a nu se mai póte; pentruca chiamarea unui professoru este de a lucrá diu'a si nóptea pentru perfectiunarea sea in sciintie . . . Asemenea unu protopopu . . . . . (Voci: La ordine!) Dlu Presiedinte dupa indatorirea, ce o pórtá, e silitu a sustiné ordinea cea buna. Prin acést'a nu 'ntielege insa, cá sa astupe cui-va gur'a. Dar de óre ce d. Glodariu s'au abatutu dela ordinea dílei, va sa dica a vorbitu despre altu felu de lucruri, trebuie sa-i ia cuventulu. D. Bolog'a nu vasa infire vorbe multe, ei dice numai, ca lucru mai bunu si mai sántu, decátu celu espusu in proiectu, nu se póte. Prax'a acest'a se observa in tóte pártile; si asiá sa nu perdemu multe vorbe, ci sa priimim ceeace este in proiectu insusi, dupa propunerea d. Boiu; cáci au dreptu acei'a, cari au impumnatu propunerea comisiunei. — D. Alduleanu n'aru fi dísu nimicu, déca nu audíá vorbirile cele cam spirituóse in privinti'a acest'a. — Comisiunea n'a luatu in consideratiune deosebirea intre assessori (consistoriali) referinti séu ordinari, si assessori extraordinari. Assessori extraordinari avemu in Transsilvani'a preste 40, si pentru aceea a cugetatu comisiunea, ca spitiele rudeniei sa le aplice numai la membrii, cari se afla in siedintia. Dupa ce insa deosebirea aceea s'a facutu, d. prof. Boiu are dreptu cu propunerea sea, si propunerea e fórté buna. P. Prot. Hanni'a. Maritu Sinodul S'a vorbitu cu focu si cu spiritu fórté din adunculu inimei purcediatoriu, de unde trebuie sa créda fia-carele, care a audítu pre d. prof. Boiu si pre fratele protosinchelu Pope'a, cumca dloru au vorbitu din adunculu inimei si ca trebuie sa fia petrunsi de unu lucru mare si pagubitoriu bisericéi, care a trebuitu sa urmeze din nepotismulu, ce s'a sustinutu pána acumu la Eppi'a nóstra. (P. Pope'a. Eu amu dísu, ca privescu numai la lucru, nu la persóne.) P. Hanni'a. Same ierti; eu sum pétr'a, de carea v'ati lovit; eu sum acel'a, care amu periclitatu biseric'a, (Voci: Ast'a nu s'a dísu, n'a díso nimenea); eu sum acel'a, carele amu portatu atátea deregatorii, cáte a enumeratu D. Dr. Glodariu, carele insa nu au aretatu si aceea, ca déca amu portatu atátea deregatorii, óre cáte pláti amu trasu? (Bravo! sa traiésca!). Eu me provocu la marítulu sinodu, carele de 19 ani ai activitáti mele trebuie sa cunósca, cumu si cu ce credintia amu slujitu eu clerului nostru. (Sa traiésca! bravo!). Eu sum ginerele P. Prot. Bodil'a; dlui de multu a fostu assessoru consistoriului nostru si va fi avendu si d-lui vre unu meritu. (Sa traiésca!). Acumu de vreocáti-va ani sum si eu assessoru. De a urmatu din acést'a vr'o stricare si scadere; déca s'a pagubitu prin acést'a si bis. nóstra? Iasu sa otorésca marítulu sinodu. Eu insa cu tóte acestea recunosc principiulu statoritu in proiectu si me inchinu lui. (Bravo!) si fiindu ca e asiá, eu astadi, cá

sa nu periclítezu bis. noastră in principiile ei cele liberale și sante, marturisescu aci, ca eu din 20 Fauru nu mai sum in consistoriu și ca de astadi inainte nu voiu mai fi membru consistoriului. (Nu se priimesce! sa traiésca!). D. Alduleanu. Legea privesce numai la cele venitóre, nu și la cele trecute și presente. P. Hanni'a: Amu auditu vorbe de stricarea cuibului nepotismului. P. Pope'a. Eu amu disu serbatoresce, ca nu amu de a face cu persóne aci. Ce a reflectatu in sa D. Vice-pres. Alduleanu; ca s'a vorbitu camu cu spiritu, e adevératu, D. Alduleanu: Imbinare spre desbinare. D. Presiedinte. Cum remâne dar? D. Alduleanu: Noi membrii comitetului, dupa esplicatiunea priimita, priimim insine stilisarea din proiectu, carea marturisescu, ca numai din uitare s'a lásatu afara. D. Lengeru. In proiectulu in-tregu s'a luat dreptu basa principiulu representativu. Fiindu ca se vorbesce de consistoriu, trebuie sa marturisesca, ca consistoriulu nu este cunoscutu de canóne. Dupá parerea d-sele, consistoriulu nu e altceva, decâtu unu organu mai micu alu eparchiei. D. Presiedinte. Se róga, a se retiné parerea acést'a pentru altu locu mai potrivit, ear pre D. Refert. lu invita a continuá. P. Hanni'a. § 117 comissiunea l'a priimitu fára nici o schimbare. D. Presiedinte aru dori a se díce la inceputulu §ului: „Postulu de assessoru consistorialu se deplinesce prin denumire pre bas'a facutei candidatiuni trine din partea consistoriului“; apoi sa vina celelalte din §. P. Hanni'a crede, ca adausulu acést'a mai bine s'aru incopciá cu §ulu premergatoriu. (Voci: sa remána cum a disu Esc. Sea!). G. Gaitanu partinesce §ulu dupa cumu este stilisatu in proiectu, cá adeca Eppulu sa denumésca, in sa fára candidatiune. D. Presiedinte: Eu m'amu luat dupa conclusulu de eri, pentru aceea amu disu acestea. P. Petricu partinesce parerea Esc. Sele cu atá'ta mai vertosu, cáci secretarii se denumescu. D. Alduleanu: Eu dícu, ca noi organizámu statulu bisericescu. Acést'a trebuie sa-lu organizámu cu privire la organele din statulu mirenescu. Cum e acolo legislatiune și esecutiva, asiá e și aci. Déca potemu díce aci, ca capulu poterei esecutive este datoriu cu responsabilitate fatia cu constituent'a, poporulu crestinu; prin urmare déca avem dreptu sa pretindemu respundere, sa nu dámu ocasiune Eppului, cá sa ne póta díce: Voi mi-ati datu persónele. Din punctulu acést'a de vedere pureediendu, cu tóte ca Esc. Sea face concessiuni aci, mai bucuros me aláturu pre lángá propunerea D-lui Gaitanu. Apóinici ca vedu eu a zacé in interesulu nostru o astfelu de restringere a Eppului; cáci acést'a aru derogá și splendoréi bis. noastre, séu celu putinu o aru aduce acolo, unde d'abia s'ar mai cunósce splendoréa bisericéi noastre. Eu credu dar, cá sa lasámu in bun'a chipsu-iéla a capulu esecutivei bisericéscu, cá sa denumésca persónele, care suntu destinate spre esecutarea canóneloru și institutiuniloru bisericéscu. — D. Puscariu inea priimesce acést'a parere, dar crede, ca n'amu gresi, déca amu díce: „in urm'a recomandárei“; cáci atunci n'aru mai fi eflusulu esecutivei. — O recomandatiune priimesce și d. Gaitanu, dar mai multu nu. D. Presiedinte: Déca si va candidá Consistoriulu, Episcopulu totusi e indreptatitu, a dá indreptu candidatiunea, déca vede ca nu-lu multiamesce. — Totusi, prevediendu ca propunerea Esc. Sele va sa cada, aru dori a se díce macaru asiá: „Episcopulu denumescce pre tóte persónele consistoriale (D. Alduleanu: din barbati distinsi.) și este respundiatoriu Sinodulu eparchialu.“ D. Macellariu aru adauge, ca consistorialistii suntu denumiti pe víctia. D. Glodariu: Pentru ce sa fia respundatoriu Episcopulu? D. Presiedinte: Pentru dreptulu seu de denumire. D. Glodariu: Sa se adauga: Si pentru agendele sele. D. Gaitanu: Ast'a nu se póte; cáci unde vine verb'a de trebí judecatorescu, acolo membrii Consistoriului adesea suntu independinti de Episcopulu in agendele lor. D. Petru Nemésiu aru dori, déca dupa assessorii s'aru numi și persónele manipulante. D. Serv. Popoviciu. Prin numirea totului se 'ntielege și partea. P. Pope'a aru dori, ca déca se díce acést'a, sa se lamurésca si egendele Consistoriului. D. Presiedinte. Episcopulu remâne respundiatoriu pentru compunerea Consistoriului. — O voce: Din cáti membri sa constea Consistoriulu? D. Presiedinte. Acést'a nu o potu spune. Eu candu amu cerutu plata, amu propusu 6 membri, dintre cari unulu va fi vicariu; amu pusu unu secretaru și unu vicesecretaru, unu archivaru și altu personalu mai de josu. Asiá dar ve rogu sa fiti cu rabdare pána la Sinodulu celu mai deaprópe. Eu déca voiu capeté ce-va, voiu face ce-va; in sa nimicu definitivu. Spre venitoriu banii acei'a de ajutoriu imperatescu voru veni in vistieria eparchiei noastre, și apoi Sinodulu va hotári despre ei. Insa eu si pána atunci, déca i voiu priimi, i voiu intrebuin-

tiá in intielesulu resolutiunei imperatescu, și n'ú-i voiu întrebuintiá dupa volnicia mea. Sa-mi credeti, ca simtu eu tóte greutátile nóstre; dar apoi tocmai cáce suntu asiá grele si multe, nu potemu deodata sa esimu din labirintulu lor. Si asiá e de lipsa o judecata de totu sanatósa despre starea nostra de astadi, cá sa potemu face o stare pentru noi toti intr'adeveru multiamitóre pe venitoriu. Eu gandescu, ca si suntemu pe cararea aceea, si cu voia lui Domnedieu o vomu si ajunge. Sa avem numai incredere unii in altii, si tóte cele se voru face bune. — §. acést'a, dupa invoierea totoruru, va suná dar asiá: „Episcopulu denumescce pre assessorii ordinari si estraordinari, pre secretari, pre defensorulu tainei casatoriei si pre celelalte persóne manipulante ale Consistoriului numai din membrii cei mai alesi, mai cualificati si mai bine meritati pe terenulu bisericéi si alu scólei din eparchia nostra.“ — D. Alduleanu aru dori, cá cuvintele „mai bine meritati“ sa se reduca numai la assessori. Asemenea d. Gaitanu. (Se priimesce.) — P. Hanni'a continua referat'a. Comissiunea dela § 117 a trecut la § 121: cáci asiá aru veni, crede, intielesulu mai bine; in §. 121. dar (agendele Consistoriului eparchialu) a facutu schimbárele urmátóre: Punctele 1, 2, 3, 4, 5 le-a priimitu asiá, precum suntu. La pct. 6, dupa cuventulu „tractualu“ s'au adausu „precumu si ratiociniile anuale bisericéscu, scolare si fundatiunale.“ Pct. 7 si 8 s'au priimitu neschimbate. Pct. 9 remâne de totu afara si 'n loculu lui vine ca pct. 9 punctulu 10, care apoi suna asiá: „A decide in instantia a dóu'a causele apelate dela scaunele protopopescu.“ — D. Dr. Glodariu mai nainte, díce, amintise la constituirea Consistoriului, ca dupa starea nostra ceatrasta unu individu adeseori a fostu silitu a poria mai multe sarcini. Dar precum professorulu nu se cade sa fia incarcatu preste mesura, asiá nu e cu cuviintia nici aceea, cá unu protopopu sa fia totdeodata judecatoru si actoru in causele, ce suntu a se de judeca. Aru dori, díce, cá pe venitoriu sa nu se mai intemple astfelu de iregularitati, combinandu-se adica dóue oficie intre sine incompatibile. (Voci: La ordine!) D. Presiedinte enuncia, ca s'a pertractatu §ulu prin care constituirea Consistoriului se concrede Episcopulu, carele apoi este respundiatoriu. Asiá dara sa vedemu, ce va face Eppulu, si apoi sa-lu tragemu la dare de séma, déca va face reu. — § 122 Comissiunea l'a precisatu si a disu dupa „carm'a Eparchiei“: „si sa staruésca, cá pána la intregirea Scaunulu eppescu sa mérga tóte dupa cuviintia.“ Celelalte remánu afara. D. Presiedinte aru dori a se mai adauge: „si sa faca insciintiarile cele cuviinciose despre intemplat'a mórté a Episcopulu.“ — § 118 din proiectu Comissiunea l'a redusu si schimbatu in urmatoriulu tipu: Conclusele consistoriale in obiectele disciplinare, administrative si matrimoniale se facu dupa pluralitatea voturilor. Candu suntu voturile egale, dirima votulu presiedintelu. Ear causele dogmatice si cele pure spirituale le decide Episcopulu dupa plenitudinea poterei episcopescu. D. Presiedinte: Si eu priimescu. D. Bolog'a: Sa traiésca Escellentia Sea! Sa traiésca comissiunea! (Sa traiésca! entusiastice.) — §-ulu 120 comissiunea l'a priimitu neschimbatu, adaugendu numai dupa „Eppului seu“ cuvintele: „si a Consistoriului eparchialu.“ — D. Dr. Glodariu aru dori, a se concede individulu, care aru cere, unu foru de compromissu séu complanare, dela care apoi sa nu se mai póta apelá. D. Presiedinte: Candu va cere cine-va, sa me credi, ca i se va dá; celu putinu pentru mine e unu lucru fórté greu a pedepsi. —

P. Hanni'a aduce la cunoscinti'a Sinodulu, ca Comissiunea numai pan'aici a potutu percurge proiectulu, si asiá nu póte merge mai departe. D. Bolog'a propune incheierea siedintei, cá comissiunea sa aiba tempu de lucratu. D. Alduleanu sprijinesce propunerea, cá apoi in siedintia urmátóre sa se póta luá, dupacumu spera, proiectulu pána 'n capetu. D. Bolog'a róga pre Esc. Sea D. Presiedinte, cá de si e obositu de atát'a lucru, totusi sa binevoiesca a luá parte la desbaterile Comissiunei, cáci astfelu merge lucrulu multu mai lesne si mai bine. (Voci: Ne rogámu.) D. Presiedinte multiamesce, apoi da protocolulu siedintei premergátóre spre citire (d. prof. Popescu citește), care dupa o observare nepriimita a d-lui V. Romanu, privitóre la denumirea candidatulu, de protopresbiteru, se priimesce, si astfelu siedintia se 'ncehia la 12^{1/2} óre.

Pest'a in 1113 Aprile 1864. *)

Interesulu celu mai mare, ce ocupa astadi spiritele Romániloru pre la noi este „autonomi'a bisericéi noastre ortodoxe“, cu alte cuvinte „restaurarea mitropoliei

*) Intardiata pentru lips'a spatiului.

nóstre", — unu interesu, in care s'au concentratu astadata tóte dorintiele si piele oftári ale poporului si intielegintiei nóstre intregi. Dar', cunoscendu noi in mare parte colosalele pedeci, ce ni se opunu sistematice, cauta sa marturisimu, ca sperantiele nóstre mai ca nu afla adapostu, decâtu in prébunulu Ddieu si in alesulu seu, prégratosulu nostru Monarcu. — Contrarii nostri-si punu tóte silintiele a face din caus'a mitropoliei nótre periclu de statu si lovitura de mórte pentru catolicismu, precumu si prejudetie pentru felurite drepturi istorice, privilegie, suprematie si Ddieu mai scie pentru câte tóte interese mari si sáete, fára cari lumea pare ca s'aru preface de locu in pulbere si cenusia! Preotii cei mari, clericali si laici, catolici si catolisati, ultramontanii, cumu le dícú, simfíndu-si prin restaurarea mitropoliei nóstre atacatu nimbulu omnipotentiei, striga si se vaiera, ca prin mitropoli'a nóstra e perdutu orientulu monarchiei—deocamdata pentru catolicismu, éra apoi si pentru tronu! Ierarchi'a serbésca, deda a a se ingrasiá din sângele si sudorile nóstre, încérca a pune in miscare cerulu si pamentulu, spre a-si conservá numerósele si blandele turme, pre cari aprópe de doi seculi atátu de cu placere le mulge si le tunde, fára cá insa sa le si pasiuneze dupa cuviintia! Suprematiile natiunali, pre cari nu mai avemu lipsa de a le numi respicatu, vediendu in mitropoli'a nóstra scutul si paladiulu desvoltárei si solidaritáti nóstre natiunali, spumega de mania si cáraia cá ciórele asupr'a nóstra, prédicendu ciurma si fómete pentru „santele“ drepturi istorice!

Va sa dícá, natiunea nóstra sa nu se desvólte, biseric'a nóstra sa remána incatusiata, consciint'a nóstra crestinesca sa sece si sa péra, pentru cá usurpatorii seculari de drepturi sa nu suferé vre-o scadere!!

De aci provine deci, ca in sferele mai innalte încérca, spre a salvá si capr'a si vérz'a, a adoptá si a lati espediintele cá sa infíntieze metropoli'a ortodoxa numai pentru Ardélú;—o intentiune nefericita, pre carea noi pre aici nu o potemu audi fára celu mai mare disgustu. Nu Ardelenii au cea mai urgente lipsa de mitropolia, nu, ci chiaru noi ungureni si banatienii, nu ardelenii suntú cei nemijlocitu apesati si impilati de slavonismu in biseric'a, in scóla si in civilizatiune; nu, ci noi banatienii si ungureni. Pentru aceea si tinemu intentiunea amintita de cea mai amara satira pentru noi, si o respingemu cu indignatiune, provina ea ori dela cine.

De alta parte s'a nescocitu planulu de a infíntia nu o mitropolia, ci unu „Patriarchatu“ pentru Románii ortodocsi din Austri'a, precumu se vede, cu intentiunea, de a ne abate de lacurat'a ortodocsia si de a impededá buna óra supunerea bisericiei nóstre esarchatului din Romani'a! In eátu pentru acést'a, lasámu bisericiei sa de judece valórea planului din punctu de vedere bisericescu; ear' din punctu de vedere politicu, noi prébueurosú priimim restaurarea mitropoliei nóstre pentru toti Románii din Austri'a, anume insa pentru banatieni si ungureni, sub ori ce titlu, fia cá Archiepiscopatu, fia cá mitropolia, fia ma chiaru si cá Patriarchatu. —

Alu doilea interesu capitale, ce ne descépta ingrijirea, e caus'a limbei nóstre in oficie. Audimú, ca pre sferele mai innalte le-a luatú gróz'a de multele si intetórele vaierári, si mai alesu ale Romániloru, pentru nerespectarea limbei lorú in viét'a publica, si pentru cá carea mandatelorú préinnalte, custatórie in acésta privintia.

Se vorbesce despre unu ursoriu maiestaticu fulminante, datu cátra guvernulu ungurescu inca in lun'a lui Ianuaru in caus'a acést'a; de alta parte intielegemu, ca chiaru in dílele trecute, luandu-se lucrulu la innaltulu consiliu locotenente din Bud'a la pertractare, maioritatea s'aru fi pronunciatu pentru amanarea deslegárei la diet'a venitóre, carea, Ddieu scie, cine o va mai ajunge!

Incátu pentru parerile manifestate cu acésta ocaziune din partea reprezentantiloru popóreloru nemagiare, audimú, ca Slavii staruiescu mai cu séma pre lángra teritorie natiunali, cá unicele garantie practice pentru desvoltarea si conservarea limbelorú si interesselorú nemagiare;— din contra Románii s'aru multiamí de ocamdata si numai cu esact'a punere in lucrare a ordinatiunilorú préinnalte, emanate pâna acum'a,— prin ce iara se adeveresce, ca Románii suntú pururea cei mai moderati in pretensiunile lorú fatia cu fratií magiari si cu regimulu. —

Caus'a scóleloru, adeca a reorganizárei directiunei si inspectiunei lorú, sta balta, dincontra abusurile ordinariatelorú serbesci devinu din ce in ce totu mai resfetiata. Audimú, ca abusurile unoru preoti serbesci au petrúnsu pâna si la inaltulu consiliu de instructiune. Scitti, ca scandalele consistorieloru din Versietiu si Timisiór'a se paru atátu de ciudate, incátu nu afla crediementu! —

Din Banatu ni sosescu sciri, cari ne facu sa credemu, ca ceea ce se predísese in corespundint'a din 18 Ianuaru din Vienn'a, publicata in Nrulu 4 alu Telegrafului s'a si inceputu, inca cu tóte mijlócele—ertate si neiertate— a se realisá! Omulu nu-si póte inchipui moméla, de care nu s'aru servi contrarii nostri, folosindu-se mai cu séma de Románi cá unelte, spre a face proselitismu religionariu. Asiá voru dusmanii nostri sa ne resolvésca caus'a mitropoliei pentru Banatu si firesce si Ungari'a; dar bunu e Domnedieu!!—

Nu potú sa incheiu, fára a amintí, ca m'a prinsu mirare impressiunea, ce a facut'o in unele párti reportulu meu despre incercárele de apropiere intre unii conducatori magiari si unii barbati ai nostri. Nu refiletzu la „Gazet'a Transsilvaniei“, in ale cárei colóne de unu tempu incóce nu mai citimú in privintia-ni altu ce-va, decâtu insinuatuni si sarcasmi, dara nu cuprindemu, cumu unii ómeni de ai nostri de dincóce cutéza a trage la indoéla lucruri positive, numai pentru aceea, pentru-ca ei n'au participatu la ele! — Caus'a, pentru carea amú fostu aflatu cu cale, a dá o lina espressione acelorú incercári, a avutu, — sa fíti convinsi— motive destulu de momentóse, si scopulu s'a si ajunsu in mare parte. Déca nescari clemente, luandu fati'a de factori, încérca a ne pipái pulsulu, credu, ca nu va fi fostu fára cale a cercá, ca la spatele acelorú elemente óre cine pandesce? Insa cauta sa prescurtu, cá sa nu mergu prédeparte. — Unu banatiénu.

Prospectu politicu.

In urm'a missiunei lordului Clarendon la Paris, se simte o apropiere a cabinetelorú din Londonu cu celu din Parisu, catu se póte mai intima. Intr'atát'a dar amú poté dice, ca eramú pré pessimisti candu ne indoéimú in numerulu trecutu despre succederea missiunei. Sa observámu inse bine, ca Napoleonu totu aduce lucrulu acolo, incátu folosulu celu d'antáiú sa fia a politicei lui. Caus'a germano-danesa, dupa ce au cadíutu in mânilé Prussiloru si intariturele cele mai de insemnetate pe teritoriulu de cérta (siantiurile dela Düppel,) este la usi'a conferintiei, cárei nici Pussi'a nu i se mai opune. E intrebarea, ca cine va conduce Conferintia? Semnele pregratitóre le potemu avé, cáci catu mai curendu vomú audi ca printiulu de coróna alu Angliei va cercetá insólitu de soci'a lui pe Napoleonu in Tuilerii. Palmerstonu e invoitu cu visit'a acést'a si e gat'a si cu alte servitíe, numai cá Napoleonu sa-i sté in ajutoriu in caus'a germano-danesa.

Déca e Angli'a asiá de angusta la anima, séu asiá de strimtorata de a cere ajutoriulu din Parisu, atunci ne vomú pomeni, cá conferintia cea pentru cestiunea germano-danesa, va sa se termine numai dupa ce au luatú inainte si cestiunile cele pendinti din Orientu, Poloni'a si Itali'a, va sa dícá dupa ce s'au implinitu ce doré Napoleonu in anulú trecutu— conferintia sa devina congressu.

De siguru ca s'a convinsu si Angli'a despre necesitatea unei mesuri pacinice complanatóre a diferentieloru europene, si de siguru ca in intielegere cu Franci'a are credintia si despre realisabilitatea lorú. De acolo, si mesurile acele pacinice in Franci'a si Angli'a facendu amendóue o reducere mare in bugetele lorú marine. Póte in scurtu tempu vomú poté referá si despre alte reduceri si despre o pace generala in Europ'a. In casulu din urma, Napoleonu aru avé meritulu de a fi incungiuratu unu resboiu infricosiatu, care avé sa erumpa de mai multe párti.

Messiculu in scurtu tempu si va priimí pre imperatulu seu Maximilianu I. Conventiunea intre Franci'a si Messicu arata ca Napoleonu privesce cestiunea acést'a cá deslegata si trupele francesé pe rendu voru desiértá Messiculu, dupa cumu adeca va cresce organizarea celorú indigene.

In tempulu din urma, ne sosira sciri alarmatóre din partea Rusiei fatia cu Romani'a, se póte insa ca conferintia sa le domolésca si pe acestea si sa domolésca si scirile ce le avemu despre mesurile luate de guvernulu nostru pentru asigurarea marginilorú catra Romani'a si Serbi'a, pe care G. C. inca vine in ajutoriu ale stempará.

N 6—1 O casa mare in strad'a Cisanadiei

de inchiriatu pe mai multi ani
Cas'a, ce se afla in strad'a Cisanadiei sub Nru 177. in apropiere de piat'a mare cu mai multe incaperi atátu parteru, câtu si in catulu primu, intre care si dóue salóne, cu pivnítia, grajduri, siopru de trasuri si o curte spatiósa, este de a se inchiriá pe mai multi ani séu la vre unu arendatoru, séu eventualminte la mai multe partenii.

Incaperile parteru se potú ajustá si pentru bolte deschise, séu pentru altceva asemenea, localitátile din catulu de susu si cele din curte se potú intrebuintia specialminte pentru cancelarii.

Notitie mai de aprópe in privint'a acést'a se dau in cas'a Nru 73. strad'a Poplácei.